

CZAKÓ GÁBOR

Szemek – halottak napja után...

A padlóból úgy lesett ki a nyest, a menyét és a róka, hogy semmiképp sem lehetett elkerülni tekintetüket. Nem fenyegetőztek, csak rendületlenül figyeltek. Vagy inkább ügyeltek, erősítve azt a kényszerképzetet, ami láttukra elfogta az embert: ezek rám pályáznak. Ha jobban megnéztem őket, láthatam, hogy a túlfélről, a padlólakk-réteg másik oldaláról, ahol az ő tömör erdő-otthonuk kezdődik, onnan meresztik mozdulatlan szemüket. Semmi pislantás. Sőt, semmi test, csak a szempárok sora!

Holtak volnának?

Aligha, mert tekintetük csupa érdeklődés, sőt, odaadás! Ugyanis oly nyíltan bámulnak, mintha fölajánlanák: nézzél te is engem ugyanígy, ne félj, nem fogsz belepottyanni a szemembe! Mi több, az erdőbe, de még a semmibe se!

Az ablakom elé hajló diófán, meszelőnyélnyi távolságban, függ egy fölhasadt dióburok. Még teljesen zöld, csak a repedés mentén barnás, mert zöldje átszöve sötét

szalacsákkal, amelyek az egész alkotmányt összefogták. Minden nap tovább repedt, már kézzé nyíltott, mind széjjelebb, a dió egyre kijjebb került belőle, napról napra távolodott a héjak, vagyis a tömpe ujjak csonka maradékainak hatókörétől. A kissé homályos kettős ablaküvegen keresztül lehetetlen volt fölfedezni, hogy mi tartja? Csak az emlék, hogy ő ott született, ott nőtt és keményedett egészen mostanáig, amíg ide nem jutott, ide, ahol a költő szavával már „a semmiben hajóz”, mégis kitart, noha enyhe szellő lengedez. Rángatja és lökdösi. Egyelőre gyöngéden, mintha dajkának küldték volna az öreg diófához.

Ám a diószem már napok óta kitart, miközben a burkából hozott nedvesség teljesen leszáradt róla.

A rókák, nyestek és menyétek nem látják, mivel ők a szoba egyik átlójára állított íróasztal túloldalán állomásoznak. Más kérdés, hogy tudnak-e róla? Még másabb, hogy akadály-e szemüknek némi fa, vagy éppen holmi téglafal? Az ilyen lények ugyanis nincsenek kiszolgáltatva érzékszerveiknek, azoknak a valamiknek, amiket mi szemnek, fülnek, orrnak és hozzájuk való dimenzióknak meg más effélének hívunk. Ezért, ha kicsit megerőltetik magukat, átlátnak az íróasztalon, a beléje zsúfolt családi iratokon, följegyzéseken, noteszokon, régi naptárokon, más egyéb „nem kér enni” papírokon, tücsöklábakon, amelyek ilyen helyeken előszeretettel hemzsegnek. A padlónál sokkalta vénebb íróasztal deszkáiban lappangó nyesteken, menyéteken és rókákon is átlátnak, sőt a medvéken is, mert az íróasztalt nagyon, de nagyon régen, máramarosi tölgyből faragták, márpedig Máramaros köztudottan medve-lakta hely, tanultuk Sebők Zsigmond hajdani író úrtól. A medve pedig megárnyékozza a tölgyfát is...

Tehát az ottani fenyőpadlókban kell lennie medveszemnek is.

A diófára rikácsolva megérkezett a szajkó, aki tavasszal itt kelt ki a tojásból, itt érte meg a legénykort, és máris a világ urának érzi magát. Közben adja

a szerényet: ő csak szülőotthonára, a diófára tart igényt. Nem csak rikácsolt, rázta is az ágakat, amelyeket gondosan végigugrált. Eljutott a diónkat tartó ágra, miközben egyre indulatosabban szökdécselt és cserregett. Szónoklatát talán hozzám intézte az ablaküvegen keresztül. Követelte jussát? Ugyan kitől? És miért éppen tőlem, miért éppen most? Tudja tán, hogy kinek-minek, mikor telik ki az ideje?

A burkát már szinte teljesen elhagyott diónak vajon hol s mikor lesz ezután otthona?

Talál, egész biztosan talál magának helyet, mert a szajkók is álmodnak, és az enyémmnek talán „álmai-ban megjelent, emberi formában a csend.”

Csorba Géza: Ady-dombormű, Röpülj hajóm (1937, 1961, Budapest, fotó: Oláh Katalin Kinga)